

UN EVENIMENT AL ANULUI: 100 DE ANI DE LA CREAREA PRIMULUI FOR CENTRAL AL MIȘCĂRII SPORTIVE ȘI OLIMPICE DIN ROMÂNIA

Nicolae POSTOLACHE¹

n_postolache@yahoo.com

ABSTRACT: The study recreates the main steps that forewent the formation, a century ago (in 1912), of the first central forum of the Romanian sports and Olympic movement: The Romanian Federation of Sport Societies. We highlight the personalities and institutions (schools, societies, unions, federations) that made it possible.

KEYWORDS: sport, The Romanian Federation of Sport Societies, Romanian Olympic Society.

În evoluția istorică și tradițională a vieții sportive românești sunt de consemnat câteva momente cu rezonanțe europene, care au condus la constituirea destul de devreme a unui for central diriguitor: Federația Societăților Sportive din România (FSSR).

După înfăptuirea Unirii Principatelor, noile generații doreau să se realizeze și să se afirme pe plan internațional în cât mai multe domenii. Schimburile de idei, contactele cu curentele europene de educație și instrucție, inclusiv în educație fizică și sport, aveau să se sincronizeze cu ale occidentului prin numeroase și variate ocazii. Astăzi ele trebuie cunoscute și evidențiate, deoarece sunt premiere, inițiative și întâietăți cu nimic mai prejos decât în alte domenii ale vieții sociale. De producerea lor și-au legat numele suveranii țării, fiii acestora, miniștri, numeroase personalități ale vieții cultural-științifice și artistice, numeroși tineri care au făcut din performanțele lor psihofizice

¹ Doctor în istorie, profesor la Facultatea de Istorie a Universității „Spiru Haret”, București, membru al Diviziei de Istoria Științei a Comitetului Român pentru Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii al Academiei Române.

momente unice de rostire și înălțare a numelui României, încă neîntregită.

Unul dintre primii pași în direcția creării viitorului Minister al domeniului a fost făcut prin crearea, la începutul anului 1862, a *Societății de dare la semn «București»* – nume ce omagia orașul desemnat atunci, în februarie, capitala țării. Societatea își avea sediul într-un imobil din str. Carol Davila nr 9, iar standul de tir și de tir la porumbi pe un teren aflat în vecinătatea ștrandului Bragadiru și a fostei fabrici de bere Oppler – teren dăruit prin decret domnesc de către Cuza Vodă în decembrie 1865.

De altfel, Al. I. Cuza și ministrul său Ion Em. Florescu – autorul *Ordonanței asupra instrucțiunii gimnasticii prin corpuri și stabilimente militare*-au avut un rol foarte însemnat în unificarea și modernizarea vieții sportive ce se dezvoltase până atunci în Moldova și Țara Românească. Atât ei cât și Dimitrie Bolintineanu, generalul P.V. Năsturel, Mihail Kogălniceanu, V.A. Urechia, Spiru Haret și alții.

Un alt pas către crearea unui for central al mișcării sportive naționale a fost făcut în vara anului 1867 prin crearea *Societății Centrale Române de arme, gimnastică și dare la semn, ulterior și de natațiune*. Societatea și-a avut sediul în *Pasagiul Român*, a promovat pe scară națională sistemul competițional la unele ramuri sportive și a beneficiat de sprijinul unor personalități ca V.A. Urechia (primul ei președinte), Al. Davila (următorul președinte), regele Carol I, M. Kogălniceanu, precum și de al unor practicieni profesioniști: Gh. Moeceanu – „întâiul profesor român de gimnastică”, potrivit aprecierii lui Nicolae Iorga –, C. Constantiniu, profesor de scrimă și gimnastică medicală, G. Stănică și alții.

Cât despre V.A. Urechia trebuie menționat și faptul că el este cel care, la 1/13 august același an 1867, dezvelea bustul din marmură al marelui filantrop român Vanghele Zappa, amplasat în semn de recunoștință în salonul central al Societății Literare (Academia Română păstrează imaginea acestei ceremonii chiar în holul de la intrare), un donator generos de la Broșteni (Ialomița), din inițiativa și cu fondurile căruia s-a impulsionat renașterea Jocurilor Olimpice, începând din 15 nov. 1859².

² După această dată (când Pierre de Coubertin nu împlinise 14 ani) s-au mai desfășurat la Atena încă trei ediții zappeene, internaționalizarea J.O. producându-se din anul 1896. Vezi: acad. Virgil Cândea, dr. Dorina Rusu, dr. Nicolae Postolache ș.a. în vol. Sesiunea științifică de la Academia Română 200 de ani de la nașterea lui *Evanghelie Zappa, sprijinitorul culturii românești și unul din promotorii Jocurilor Olimpice*, București, 2000.

Un alt moment important din evoluția domeniului de care ne ocupăm către constituirea unui for cu responsabilități la scara întregii țări îl reprezintă fondarea, în nov./dec. 1879, a *Institutului de Gimnastică medicală și Ortopedie* din București, unul dintre primele din această parte a Europei (inițiator – dr. Alexandru Simion Marcovici)³, a ziarului *Sportul (în febr. 1880)* de către C. Blaremburg și Al. Galeșescu, și a *Societății Olimpice Române*, în același an, una dintre primele din lume, care își propunea în Statut „răspândirea ideii olimpice și a exercițiilor (sporturilor, n.n.) olimpice”⁴.

Prin filialele din țară ale Societății Olimpice, prin edițiile Jocurilor Zappeene, desfășurate vreme de patru decenii (1859–1889), chiar și după moartea lui Zappa, petrecută în anul 1865, prin aportul adus de către George Bibescu, fiul fostului domnitor, și George Plagino – primii români aleși membri ai Comitetului Internațional Olimpic (1899–1948), prin propunerile de a se introduce oina și rugbiul în programul Jocurilor Olimpice, România contribuia, de fapt, nu numai la crearea, în 1912, a propriului Comitet Olimpic, ci și la renașterea olimpismului și afirmarea lui în epoca modernă. Numeroși specialiști români au participat cu rapoarte, referate și lucrări metodice la congresele internaționale ale profesorilor și măștrilor de gimnastică, începând cu cele de la Chicago (1893) și Breslau (1894), prilejuri cu care numele lor (Gh. Moceanu, Radu S. Corbu, Th. Berescu, V. Negruți, T. Georgescu, ș.a.) și mișcarea sportivă românească însăși reușind să fie mai bine cunoscute.

Un alt moment de valorizare a fenomenului sportiv în spațiul public românesc, care avea să contribuie la inaugurarea, acum un secol, a forului său național și distinct îl recunoaștem din afirmarea din ce în ce mai puternică a nucleelor organizatorice premergătoare centralizării lor. Societatea Centrală română de arme, gimnastică, dare la semn și natațiune, de pildă, nu mai era singura centrală în primii ani ai secolului XX. I se alăturaseră alte și variate organisme care își asumau ferm responsabilitatea edificării la scară națională a unei ramuri sau a unui grup de ramuri sportive. Ele se numeau *societăți* (Societatea Generală a cicliștilor din România, Societatea Equestră Română etc.), *școli* (Școala militară de aviație-fondată și condusă de prințul George Valentin Bibescu, viitorul președinte al Federației Internaționale a acestui sport, Școala măștrilor militari de scrimă și gimnastică),

³ Postolache, N., *Istoria universală a kinetoterapiei*, București, 2007, p.137–138.

⁴ Vezi pe larg în cărțile noastre: *Istoria sportului în România. Date cronologice* (1995), p. 44, *Onoare lui Evanghelie Zappa. Românism, elenitate, olimpism* (1996), Profexim, p.35, *Olimpismul în istoria civilizației* (2004), Ed. Saeculum, p.119 și urm.

uniuni (Uniunea sporturilor atletice din România-a 19-a în lume la acea dată) sau *federații*: de tenis, fotbal, sporturi de iarnă etc. Cele mai puternice au fost Federația Societăților de Gimnastică, fondată în 1905 și condusă de Ministrul Spiru Haret, și Federația Română de Tir, creată doi ani mai târziu. Aceasta din urmă, împreună cu alte opt federații naționale, au pus bazele Uniunii Internaționale de Tir.

În genere, cam acestea au fost forțele, condițiile și etapele care au condus la momentul istoric de la 1/14 decembrie 1912: Ședința de constituire a Federației Societăților Sportive din România (FSSR).

Acest prim organ central al mișcării sportive naționale, creat în același an cu Societatea Scriitorilor din România, a avut ca președinte pe prințul (iar din 28 sept. 1914 rege al României) Ferdinand, totodată membru fondator, ca și George Valentin Bibescu, Ion Cămărășescu, Dimitrie Ionescu și C. Coandă, de altfel, iar ca secretar general pe Principele Carol. La propunerea acestuia s-au stabilit emblema (un ecuson albastru ce avea în mijloc un corb cu crucea în cioc) și culorile FSSR: albastru și negru.

FSSR s-a organizat pe comisii (de atletism, fotbal, rugby, tenis de câmp, tir, gimnastică, scrimă, Comisia Societăților de Sporturi de iarnă, Comisia pentru Propagandă, Comisia Școlară, Comisia pentru amenajarea terenurilor etc.), iar în anul 1913 a primit din partea Primăriei Capitalei un teren la Șosea, pe 99 de ani, pentru amenajarea lui în stadion multifuncțional. În anul 1916 era deja amenajat, după un proiect suedez.

În martie 1915 a fost recunoscută personalitatea morală a FSSR, forul conducător al întregii mișcări sportive până la data de 5 august 1929, când s-a transformat în Uniunea Federațiilor Sportive din România.

Inițial FSSR nu a avut un organ de presă propriu, fiind găzduită de ziarul „Sportul”, un „jurnal ilustrat al tuturor sporturilor”, cum se subintitula de la 4 sept. 1913. Abia de la 16 ian. 1915 s-a subintitulat „Organ de propagandă pentru Educațiunea Fizică și Buletin Oficial al Federației Societăților Sportive din România”⁵.

⁵ *Idem, Presa sportivă din România* (1997), București, p.53.